

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 199/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 2. mája 2012 predbežne prerokoval sťažnosť R. P., S., zastúpeného advokátkou JUDr. Z. C., Advokátska kancelária, T., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Trnava v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/229/2002 a postupom Krajského súdu v Trnave v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To/26/2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť R. P. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 2. apríla 2012 doručená sťažnosť R. P., S. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných

slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Trnava (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/229/2002 a postupom Krajského súdu v Trnave (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To/26/2010.

Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že na sťažovateľa bola podaná 24. mája 2002 na okresnom súde obžaloba pre trestný čin vydierania podľa § 235 ods. 1 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov. Okresný súd rozhodol v trestnej veci sťažovateľa rozsudkom z 24. novembra 2009, proti ktorému podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie.

Sťažovateľ uvádza, že *„predkladacia správa so spisovým materiálom“*, teda podané odvolanie bolo krajskému súdu predložené 9. marca 2010 a odvolacie konanie je vedené pod sp. zn. 6 To/26/2010.

Podľa vyjadrenia sťažovateľa jeho trestná vec nebola do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončená a domnieva sa, že postupom konajúcich súdov došlo k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Sťažovateľ argumentuje, že *„Okresný súd a Krajský súd v Trnave mali za uvedené obdobie dostatok procesných nástrojov, aby v súlade s Trestným poriadkom zabezpečili účasť jednotlivých svedkov na hlavných pojednávaniach, ako aj zabezpečil všetky potrebné procesné úkony tak, aby mohol rozhodnúť v primeranej lehote. Lehotu 11 rokov v žiadnom prípade nemožno považovať za primeranú.“*

Sťažovateľ na základe toho v sťažnosti žiada, aby ústavný súd vo veci rozhodol nálezom, v ktorom by vyslovil porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 T/229/2002 a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To/26/2010, priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia.

II.

Podľa čl. 124 ústavy je ústavný súd nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ namieta zbytočné prietahy v postupe konajúcich súdov v rámci trestného stíhania vedeného voči jeho osobe, ktoré podľa vyjadrenia sťažovateľa nebolo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu právoplatne skončené. Ústavný súd zistil, že predmetné trestné konanie bolo právoplatne skončené potvrdením prvostupňového rozsudku rozhodnutím krajského súdu z 5. apríla 2012.

1. K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu sp. zn. 4 T/229/2002

Jednou zo základných pojmových náležitostí sťažnosti podľa čl. 127 ústavy je požiadavka smerovania sťažnosti proti aktuálnemu a trvajúcemu zásahu orgánov verejnej moci do základných práv sťažovateľa. Uvedený názor vychádza z princípu, podľa ktorého sťažnosť zohráva aj významnú preventívnu funkciu, a to ako účinný prostriedok slúžiaci na to, aby sa predišlo zásahu do základných práv, a v prípade, že už k zásahu došlo, aby sa v porušovaní základných práv ďalej nepokračovalo (napr. IV. ÚS 104/03, IV. ÚS 73/05).

Judikatúra ústavného súdu sa konštantne opiera o východisko, že účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (napr. II. ÚS 26/95). Pri výklade tohto základného práva si ústavný súd zároveň osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Ústavný súd v rámci svojej rozhodovacej činnosti (napr. IV. ÚS 61/03, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 41/07, II. ÚS 46/07, I. ÚS 96/07, II. ÚS 214/08) prezentuje už ustálený záver, že základnému právu na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právu na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru poskytuje ochranu len vtedy, ak bola sťažnosť ústavnému súdu predložená v čase, keď k namietanému porušeniu označených práv došlo alebo porušenie v tomto čase ešte trvalo.

Pokiaľ ide o prvostupňové konanie v trestnej veci sťažovateľa, toto bolo skončené prijatím rozsudku okresného súdu z 24. novembra 2009, ktorý následne uplatnený opravný prostriedok sťažovateľa spolu so spisovým materiálom predložil nadriadenému súdu na rozhodnutie 9. marca 2010.

Sťažnosť sťažovateľa obsahujúca námietku porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom okresného súdu v označenom konaní bola ústavnému súdu doručená 2. apríla 2012 (na poštovú prepravu podaná 29. marca 2012), teda po prijatí prvostupňového rozhodnutia a po predložení podaného opravného prostriedku nadriadenému súdu.

V čase podania sťažnosti už okresný súd nedisponoval právomocou vo veci konať, pretože táto bola prijatím rozsudku a predložením uplatneného opravného prostriedku prenesená na krajský súd. Okresný súd teda v danej etape konania už nemohol ovplyvniť priebeh trestného konania a ani porušiť základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Prijatím prvostupňového rozhodnutia a predložením podaného odvolania so spisovým materiálom nadriadenému súdu vykonal okresný súd všetky relevantné úkony smerujúce k nastoleniu právnej istoty sťažovateľa a svoju úlohu v tomto smere splnil.

Možnosť domáhať sa ochrany základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru podaním sťažnosti ústavnému súdu, a to vo vzťahu k postupu okresného súdu, bola pre sťažovateľa časovo ohraničená obdobím, počas ktorého prebiehalo v jeho veci prvostupňové konanie.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je považovaná sťažnosť za zjavne neopodstatnenú vtedy, ak preskúmanie namietaného postupu, resp. rozhodnutia orgánu verejnej moci v rámci predbežného prerokovania vôbec nesignalizuje možnosť porušenia základného práva alebo slobody sťažovateľa, realnosť ktorej by bolo potrebné preskúmať po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, II. ÚS 101/03, II. ÚS 104/04).

Vzhľadom na uvedené skutočnosti a vychádzajúc z podstaty a účelu základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru ústavný súd sťažnosť v časti námietky porušenia označených článkov ústavy a dohovoru postupom okresného súdu v označenom konaní posúdil ako zjavne neopodstatnenú a ako

takú ju v zmysle ustanovenia § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde po jej predbežnom prerokovaní odmietol (obdobne napr. II. ÚS 24/06, IV. ÚS 26/07, III. ÚS 300/08).

2. K namietanému porušeniu čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu sp. zn. 6 To/26/2010

Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

Ústavný súd štandardne (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04, III. ÚS 401/08) považuje za účinný prostriedok nápravy slúžiaci na ochranu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy sťažnosť na postup súdu podanú podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) predsedovi príslušného súdu. Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietáhov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti.

Účelom práva účastníka konania podať predsedovi príslušného všeobecného súdu sťažnosť na prietahy v konaní je podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (napr. I. ÚS 21/99, IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, III. ÚS 401/2008). Ústavný súd preto o sťažnosti obsahom ktorej je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva

podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru), koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označený právny prostriedok, ktorý mal k dispozícii podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je teda jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Sťažovateľ sa k otázke vyčerpania účinných právnych prostriedkov poskytovaných zákonom na ochranu jeho základných práv a slobôd v zmysle ustanovenia § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde v sťažnosti nevyjadril. Ústavný súd zistil, že tieto sťažovateľ ani nerealizoval, a teda sťažnosť na postup súdu adresovanú predsedovi krajského súdu podľa § 62 ods. 1 zákona o súdoch v namietanom konaní odvolacieho súdu nepodal.

Zároveň ústavný súd konštatuje, že v posudzovanom prípade sťažovateľa neboli preukázané ani také dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by mohli viesť k odpusteniu požiadavky na využitie účinných prostriedkov nápravy podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde (dĺžka odvolacieho konania predstavovala dobu približne dvoch rokov).

Vzhľadom na existenciu procesnej prekážky pre meritórne rozhodovanie o tom, či v sťažovateľom označenom konaní krajského súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prierahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd jeho sťažnosť v časti námietok porušenia označených článkov ústavy a dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 To/26/2010 podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu neprípustnosti.

Vzhľadom na uvedené závery rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. mája 2012